అత్తాతోడికోడువేయుం

ఆ రోజే తిరుపతివెళ్ళి వెంకన్నను చూసిరావాలని పట్టుబట్టారు మా అత్తగారు. పని తీరికలేని మావారు "పై వచ్చేవారం వెళ్దాం లేమ్మా" —అన్నారు, ఆఫీసుకు బయలుదేర్తూ.

"అపచారంరా అపచారం—" అంటూ రెండు చెంపలూ వాచిపోయేట్టు బాదుకున్నారు మా అత్తగారు, తన సొంత చేతుల్తో.

నాకు నవ్వొచ్చింది—కాని మరుక్షణం 'అపచారం' అంటూ నా చేతివేళ్లకూడా రెండుచెంపలూ మృదువుగా తాకాయి.

"మరేం(విటంటావురా!" అన్నారు మడిలో వున్న మా అత్తగారు, మర్చిపోయి వాకిలికేసిన కర్టెన్ ముట్టుకొని, నేను చూసేలోగానే దూరంగా జరుగుతూ.

"పోనీ, ఒకపని చెయ్యమ్మా. నీవూ, నీ కోడలూ వెళ్ళిరండి. ఇంకోసారి అందరం కలిసి వెళ్లొచ్చు" అన్నారు మావారు.

"హయ్యో నెత్తిరాతా, నీవు లేకుండా ఎట్టారా వెళ్ళడం! అపచారంరా, అట్టా అనకూడదూ" అంటూ దీర్ఘం తీశారు మా అత్తగారు.

"మరేం చేయమంటావమ్మా! అర్జంట్ పను లన్నీ యీవాళే వున్నాయి. ఇంకో వారం రోజులదాకా నే నెక్కడికీ కదలడానికి వీల్లేదు—అయినా నువ్వు యివ్వాళే తిరుపతి ప్రయాణం అవుతా వని నేనేం కలగన్నా నా!"

"అవున్రోయ్, కలంటే జ్ఞాపకం వచ్చింది. రాత్రి వెంకన్న నా కల్లో కనిపించాడ్రా. ఎట్టా వచ్చా డనుకున్నావ్! మన పక్కింటి పురుషోత్త మాచార్లు లేడూ, ముసలాయన, ఆయనలాగా వచ్చాడ్రా! ఒంటినిండా నామాలతో. వెండిపొన్ను వేసిన కర్ర ఒకటి చేత బట్టుకొని వాకిట్లో కొస్తూనే 'అమ్మణ్ణీ!' అంటూ ఒక్క కేకేశాడ్రా. 'ఓ యమ్మ! యిదేమిటి

ముసలాయన కింత కోపం వచ్చిం'దనుకుంటూ, వంటింట్లో వంటచేస్తున్న దాన్నల్లా చేతులోవున్న తప్పేలా ఆపళంగా అక్కడే పడేసి, హాల్లోకి పరుగెత్తుకొచ్చాను. ఆఁ, అన్నట్లు, ఆ హాలు మళ్ళీ మన యీ హాల్లాగా లేదు. ఆ వంటిల్లూ మన యీ వంటిల్లుగాదు. మా తాతగారి యింట్లోవుండే వంటింటి లాంటిదీనీ, మా పెత్తండ్రి వాళ్ళింటి హాల్లాంటిదీని కనిపించాయిరా."

"ఏదోకటి లేమ్మా-త్వరగా చెప్పు-పోవాలి." అన్నారు అప్పుడే టిఫిన్ తిని ఆయాసపడుతున్న మావారు.

"అపచారంరా, అట్టా అనకు; ఆ నామాల ముసలాయన ఎవరో కాదురా; వెంకన్నే. సాక్షాత్తూ ఆ వడ్డికాసులవాడే అట్టా వచ్చాడ్రా! ఇంతకూ ఏమైందనుకున్నావ్! నన్ను చూస్తూనే, ఆ ముసలాయన మండిపడుతూ 'ఏం అమ్మణ్ణీ! నీ కండ్లు నెత్తికెక్కిన ట్లున్నయ్యే! నన్ను చూట్టానికి రావడం బొత్తుగా మానేశావే! నే నొకణ్ణి వున్నానన్న మాటే మర్చిపోయావే! ఇంత పొగరా నీకు' అంటూ చేతులోవున్న కర్రతో నా నెత్తి మీద బాదడం మొదలెట్టాడ్రా.

"తలంతా బొప్పెలు కట్టిందంటే నమ్ము. కల్లోనే అనుకుంటా నట: 'చూశావా, నేను తిరుపతి రాలేదన్న కోపంతో వెంకన్నే యీ విధంగా వచ్చి దండిస్తున్నాడు' అని."

అని మా అత్తగా రంటుంటే మావారు పక్కున నవ్వి, "భలేదేవుడే మొత్తానికి! తన్ను చూట్టానికి రాకపోతే తన్ని రప్పించుకుంటున్నాడు" అన్నారు.

"అపచారంరా! వెంకన్నతో వేళాకోళా లేమిట్రా! వెంక న్నంటే ఏమనుకున్నావ్, తప్పంటే చెప్పుతీసుకునికూడా తంతాడ్రా. వెనకటికి మా అత్తగార్ని వెండిచెప్పుతో కొట్టాట్ట, కల్లో కనబడి. మంచివేళ, మడిలో

వున్నాను గనుక, చేతి కర్రతోనే నా నెత్తి చితగ్గొట్టా దా వడ్డికాసులవాడు. మరి కొట్టాడంటే కొట్టడుట్రా! మనం తిరుపతి వెళ్ళి దగ్గిర దగ్గిర ఏడాది కావచ్చిందా! కట్టిన ముడుపు లన్నీ అట్లాగే పేరుకు పొయ్యాయి. మరి ఆయనకు మాత్రం కోపం వచ్చిందంటే రాకేం జేస్తుంది? చూశాడు చూశాడు; తనే చక్కా బయల్దే రొచ్చాడు-నాకు బుద్ధి చెప్పడానికి. అందుకే యీరోజు ఏమైనా సరే వెళ్లితీరా లనుకున్నాను. తీరా వెళ్దా మనుకొని వెళ్ళకపోతే స్వామికి మళ్ళీ ఏం కోపం వస్తుందోనని భయంగా వుందిరా."

"సరే, నీవు తప్పనిసరిగా యీ రోజే వెళ్లాలంటే, మీ అత్తాకోడళ్లిద్దరూ వెళ్లి రావల్సిందే. నేను ఆఫీసులో దిగి కారు పంపుతాను. మధ్యాన్నం భోజనా లయ్యాక బయల్దేరి వెళ్ళండి. పనిపిల్లవాణ్ణి కూడా తీసుకొని'' అంటూ వెళ్లి కార్లో కూర్చున్నారు మావారు.

"అయితే యింతకూ నువ్వు రావన్న మాటేగా!"

"ఆహా, మీ వెంకన్నకు కోపం వచ్చినా సరే."

"అపచారంరా, ఏం మాటల్రా అవి?"

"మరి న న్నేం చేయమంటావమ్మా! ముఖ్యంగా యీ వేళా రేపూ నేను కదలడానికి వీల్లేనన్ని పన్లున్నాయి. అబద్ధం గాదు."

"సరే ఏం జేస్తాం! వెంకన్నకే నిన్ను కొండకు రప్పించుకోవా లని వుంటే ఆ పన్లన్నీ మధ్యాన్నం లోపుగానే పూర్తి కాకూడదూ!"

"అవునవును. అన్నట్లు వెంకటేశ్వరస్వామి బిజినస్ దేవుడుగా! నా పన్లన్నీ మధ్యాన్నంలోగా పూర్తి చేస్తాడేమో చూడాలి.''

"తప్పక పూర్తిచేస్తాడ్రా! వెంకన్న రాత్రి నాకల్లో వచ్చినట్లు తనే వచ్చి....''

"తల చితగ్గొడతాడు బాబోయ్! వద్దు, ఆయన అంతపని చేయకుండానే, నేను కొండ కొస్తా నని చెప్పు. కాని యీ రోజు కాదు....''

"అబ్బ ! ఆ మాటే అనకురా, అపచారంరా."

"సరే, అనన్లే. అనుకుంటాను—" అంటూ లెంప వేసుకున్నారు మావారు.

"సరే నీ యిష్టం. అంతా వాడిదయ. నువ్వు రానందుకు అపరాధ కానుక హుండీలో వేస్తాను."

"ఆఁ, ఆ పనేదో చెయ్యమ్మా. అలాంటి సదుపాయాలన్నీ, నాలాంటి వాళ్ళకోసం, ఆ దేవుడు ముందే ఏర్పాటు చేశాడుగా!" అంటూ కారు స్టార్టు చేసి ఆఫీసుకెళ్లిపోయారు మావారు.

తిరుపతి ప్రయాణానికి అన్ని ఏర్పాట్లూ చేసి, పెందరాడే భోజనం ముగించింది మా అత్తగారు. మావారు కూడా రాలేదన్న నిరుత్సాహంతో నేను నాలుగు మెతుకులు తిని, విధిలేక మా అత్తగారివెంట బయల్దేరాను. మావారు కారు పంపించారు, పెట్రోలూ గట్రా వేయించి. తిరుపతి వెళ్ళుతున్నామని తెలియంగానే, డ్రైవరు కూడా తన పెళ్లాం పిల్లల జబ్బుల బాపతు, ఎన్నాళ్ళనుండో 'స్టాక్'లోవున్న ముడుపులూ, పిల్లల తలమీద శాస్త్రానికి వేసిన కత్తెర్ల బాపతు తల వెంట్రుకలూ, అన్నీ కలిపి ఒక చిన్న కిరసనాయిల్ డబ్బాలో పెట్టి తెచ్చుకుని ముందు సీట్లో తన పక్కనే పెట్టుకున్నాడా డబ్బా.

ఆ ముడుపుల డబ్బామీద ఏలాంటి సామానూ పెట్టనివ్వకుండా కాపాడుకోడానికి అవస్థ పడిపోయాడు డ్రైవర్. ముందు సీట్లో ఆ డబ్బా పక్కనే మా మళయాళం పనిపిల్లవాడుకూడా వచ్చి కూర్చున్నాడు. అంతటితో ఆగక వాడు బట్టలుపెట్టి తెచ్చుకున్న తోలుసంచీ ఆ ముడుపుల డబ్బా మీద పెట్టాడు. డ్రైవర్ప్రాణం విలవిల కొట్టుకుంది. తక్షణం ఆ తోలు సంచి తీసి సీటుకింద పడేస్తూ, "అది స్వామిముడుపుల డబ్బా. ఇది తోలు సంచి—అపచారం—"అంటూ సగం అభినయంతోనూ, సగం వచ్చీరాని అరవమాటల్తోనూ మెల్లిగా చెప్పాడు డ్రైవర్.

అసలు మా డ్రైవర్‌కూ, మళయాళం పనిపిల్లవాడికీ ఎప్పుడూ సరి పడదు. "పిన్నె న్యాన్ యింద బ్యాగ్ ఎంగె వెక్కేణం! తలెమేలెయో!" అంటూ డ్రైవర్‌మీద మండిపడ్డాడు మళయాళం.

"ఉస్—అరవక—అమ్మగా రొస్తున్నారు" అంటూ కారుదగ్గిరి కెళ్లిన నన్ను చూపించాడు డ్రైవర్. మళయాళం నోరు మూశాడు.

మా అత్తగారు వెనకవైపున్న వంటిల్లూ, వడ్లకొట్టూ, స్టోరుగది, పూజామందిరం వున్న గదీ అన్నీ నెంబర్లవారీగా తాళాలేసుకుని, సహారా ఎడారి భూదానం యిచ్చినట్లు, వంటింటిముందున్న వసారాను మాత్రం వంటవాడికి వదిలేసి, తోటవాడికి యింటిభద్రం అంతా చెప్పి, వర్షం వచ్చేట్లయితే గొడ్లను కొట్టంలో కట్టేయ మని చెబుతూ, వచ్చి కార్లో కూర్చున్నారు, ముడుపులు పెట్టిన తాటాకుబుట్టతోసహా. ఈ లోపుగా నేను మేడ మీద గదు లన్నిటికీ తాళా లేసుకొని వెళ్లి కార్లో కూర్చున్నాను.

"మరి తాళాలు అబ్బాయి కిచ్చి వెళ్దాద్దూ" అన్నారు మా అత్తగారు.

"వెళ్ళే దోవలోనేగా ఆఫీసు! ఇచ్చివెడదాం" అన్నాను. కారు బయలుదేరింది.

కొంతదూరం వెళ్ళినతర్వాత మా అత్తగారు కూర్చున్నవైపు కారు టైరు 'ఢాం' అంటూ బ్రహ్మాండమైన మోతతో పంచ రయింది. "ఓయమ్మ! ఏమిటే ఆ మోత," అంటూ హడలిపోయి నన్ను గట్టిగా పట్టుకున్నారు మా అత్తగారు. నవ్వనా! నవ్వకుండా వుండనా!—"అబ్బే! ఏంలే దత్తా—టైరు పంచరైం" దన్నాను.—నవ్వాపుకుంటూ. "మరెట్టాగూ యిప్పుడు! అబ్బాయికూడా రాలేదే!" అన్నారు మా అత్తగారు ఖంగారుపడుతూ.

"వేరే టైరుంటుంది కార్లో—మార్చుకుంటాడు. మనం కాసేపు కారు దిగాలి," అన్నాను.

"అట్లాగా!" అంటూ కారు దిగారు మా అత్తగారు, నాతోపాటు.

"అయినా ముందున్న పాతబస్సే నయం, యీ కొత్తకారుకంటే. ఎన్నడయినా ఆ బస్సు యిట్టా 'ఢాం' అంటూ పేలిందా ?"

మా అత్తగారు చెప్పే బస్సు మా పాత ఫోర్డువేన్. అది ఆమె అభిమానాన్ని చూరగొన్న బస్సు.

డ్రైవర్ టైరు మార్చుకున్నాడు. తిరిగి కార్లో కూర్చున్నాం.

అసలే మధ్యాహ్నం ప్రయాణం — అలవాట్లేక తలనొప్పిపట్టుకుంది. దానికితోడు మా అత్తగారు నే నెరగని తన పుట్టింటివాళ్ళను గురించీ, వాళ్ళకు సంబంధించిన బంధువులు తిరుపతిలో ఎంతమంది వున్నారో వాళ్ళను గురించీ, వాళ్ళల్లో తనతో మాటల్లేనివా ళ్ళెంతమందో, త నంటే పడిచచ్చేవాళ్లెంతమందో, వాళ్ళందర్ని గురించీ చెప్పి నా తలనొప్పి మరి కాస్త ఎక్కువచేసింది. నిజంగానే తిరుపతిలో మా అత్తగారి బంధువ లెక్కువగానే వున్నారు. ఎవళ్ళింటి కెళ్ళి, ఎవళ్ళింటికెళ్ళకపోయినా చికే- అందుకే మావా రొస్తే, టైమ్ లేదనే సాకుతో నేరుగా కొండ కెళ్ళి స్వామి దర్శనం చేసుకొని తిరిగి వచ్చేస్తుంటారు. కొడుకు వెంటవచ్చినప్పుడు మా అత్తగారుకూడా నోరెత్తరు. కాని నేను యీసారి ఆమెచేతుల్లో చిక్కాను. ఆమె ఎక్కడికి తీసుకెడితే అక్కడికి వెళ్ళాలి, చచ్చినట్లు! మావారు వాళ్ళపెద్దనాన్న యింటి కెళ్ళి, వాళ్ళన్నయ్యను పిల్చుకొని కొండకు వెళ్ళమని చెప్పారు. నిజంగానే మా బావగార్ని, తోడికోడల్ని చూసి చాలాకాల మయింది. మనవడు పుట్టాక వెళ్ళనేలేదు, నామకరణానికి రాలేదని ఎంతో నిష్ఠూరంగా జాబు వ్రాసింది మా తోడికోడలు. మా వారు వాళ్ళ పెదనాన్న యింటి కెళ్లమన్నప్పుడు, మా అత్తగారు సరే అన్నారే గాని తీరా తిరుపతి దగ్గిర కొచ్చేసరికి, "ఏమే, మరి మా సరోజ యింటి కెళ్ళి యీరాత్రి వుండి, తెల్లారుగట్ల బయలుదేరి కొండ కెళదామా! దాన్ని

చూసి చాలారోజులైంది-ఏం" అన్నారు. సరోజ మా అత్తగారి పెద్దక్క మనవరాలు-ఒద్దని నే నెట్లా చెప్పేది?

"మరి మీ అబ్బాయి బావగారింటికి వెళ్ళమన్నారు." అని గొణిగాను మెల్లిగా.

"ఆఁ, వాడంటాని కేం లెస్తూ—నీకు తెలీం దేముందిచెప్పూ—పైగా ఆమధ్య నీ తోడికోడలికి పెద్ద జబ్బు చేసిందనీ, మంచంలోంచి లేవడం లేదనీ జాబు రాశాడుగా నరం....! మరి యిప్పు డెట్లా వుందో!— ఇంత రాత్రప్పుడు మనం వెళ్ళి జబ్బుమనిషిని దాన్ని అవస్థపెట్టడం ఎందుకూ! దాని కోడలు యిక్కడేవుందో, లేక పుట్టింటి కెళ్ళిందో! అంతగా అయితే కొండ దిగివచ్చేప్పుడు చూసివెళ్దాంలే—ఏమంటావ్!" అన్నారు మా అత్త గారు. ఏమంటాను! "సరే మీ యిష్టం" అన్నాను.

కారు సరోజ యింటిముం దాగింది. సంతోషంగా కారు దిగబోతున్న అత్తగారు ఆగిపోయారు, బ్రేక్ వేసినట్లు. సరోజ యింటివాకిలికి తాళం వేసుంది. కారు ఆగడం చూసి బయటికొచ్చిన పక్కిటివాళ్లు చెప్పారు-సరోజ మొగుడికి ట్రాన్స్ఫర్ అయిందనీ, నెలరోజుల క్రితమే తాడిపత్రి వెళ్ళిపోయా రనీ.

మా అత్తగారి ముఖం వెలవెలబోయింది. నా ముఖం చూడలేక పోయింది. "పోనీ, శకుంతల వుందేమో చూసిపోదాము లే! దగ్గిరేగా!" అన్నారు మా అత్తగారు.

"అలాగే" అన్నాను. శకుంతల మా తోడికోడలికి తోడికోడ లున్నా, మా అత్తగారి పుట్టింటి ఆడబడుచున్నా. మా తోడికోడ లంటే సరిపడకపోయినా శకుంతలంటే ప్రాణా లిస్తుంది మా అత్తగారు.

కారు శకుంతల యింటిముందు ఆగింది. మళ్ళీ మా అత్తగారు కారు దిగబోతూ ఆగిపోయారు. శకుంతల యింటివాకిలికూడా తాళం

వేసుంది. మళ్ళీ ఆపక్కింటివాళ్లే చెప్పారు—పురిటికి పుట్టింటి కెళ్ళిందనీ, ఆవిడభర్త వాళ్ల అన్నగారింటోనే వుంటున్నాడనీ. మా అత్తగారి ముఖాన కత్తివేటుకు నెత్తురుచుక్క లేదు.

"ఏడ్చినట్టే వుంది"—అని కాసేపు విసుక్కున్నారు మా అత్తగారు.

"ఊఁ, సరే — ఏంజేస్తాం !— మీ తోడికోడలింటికే పోదాంపద" అన్నారు మా అత్తగారు నీరసంగా. నా ప్రాణం లేచొచ్చింది.

మా తోడికోడ లింటిముందు కారాగింది. ఈసారి మా అత్తగారు బిగుసుకుపోయి కూర్చున్నారు. నేనే ముందు కారు దిగాను. నన్ను చూస్తూనే మా బావగారు ఎక్కడలేని సంతోషంతో యింట్లోంచి పరుగెత్తు కొచ్చారు కారుదగ్గరికి.

"రామ్మా—ఎన్నాళ్ళ కొనిపించావు —. కార్లో ఎవరు ? కక్కే ! ఏం కక్కీ, కార్లోనే కూర్చున్నావ్ ! లోపలికిరా. ముదిమనవణ్ణి చూద్దువు గాని—ఏమిటో మీరంతా మమ్మల్ని బొత్తుగా మర్చిపోయారు — అన్నట్లు, తమ్ముడు రాలేదేం ?"

"అర్జంటు పను లున్నా యని ఆగిపోయారు."

"అట్లాగా! ఆఁ. వాడికెప్పుడూ అర్జంటుపన్లే. యిదుగో—డ్రైవర్! కారు తీసుకెళ్ళి వీధిచివ రున్న వియ్యన్నగా రింటి షెడ్లో పెట్టు. అబ్బాయ్! ఆ సామా న్లన్నీ లోపలికి తీసు కెళ్ళు నాయనా!" అని మళయాళంలో చెప్పి, "రాండి కక్కీ!" అంటూ మమ్మల్ని లోపలికి పిల్చుకెళ్ళారు మా బావగారు.

"ఏమేవ్! మా కక్కీ, మీ చెల్లెలూ వచ్చారేవ్— త్వరగా రా—" అంటూ వంటింట్లోవున్న మా తోడికోడల్ని కేకేశారు మా బావగారు.

"ఎట్లాగూ ! వాళ్లకు మన యిల్లు కనిపించిందా అసలూ ! మనమీది కోపంతో అసలు తిరపతి రావడమే మానేస్తారేమో అనుకున్నా. పోన్లెండి

దేవుణ్ణి చూట్టానికైనా వచ్చారుగదా. ఇదుగో వస్తున్నా" అంటూ వంటిం టోంచే చదివేసింది మా తోడికోడలు.

మా బావగారి యింటి వాకి ళ్ళన్నీ ఎత్తూ వెడల్పూ లేని చిన్నవాకిళ్ళు. మా అత్తగారు జాగ్రత్తగా తలవంచి, శరీరాన్ని అడ్డంగా తిప్పి లోపలికి రావడం చూచిన మా తోడికోడలు గుడ్లు తేలేసి, "ఎవరూ ! అత్తయ్యే!" అన్నది, ఆశ్చర్యంగా దవడలు నొక్కుకుంటూ.

"అ—ఏం! అంత గుర్తుపట్టలేకుండా ఏమైనానూ !" అని కోపంతో దీర్ఘం తీశారు మా అత్తగారు, దిష్టి తగుల్తుం దని పమిటకొంగు ఒంటినిండా కప్పుకుంటూ.

"అబ్బే! మీరేం కాలే దత్తా—మీ శరీరమే ఏదో—"

"అ—నీసుఖంలే. త్వరగావెళ్ళి మరదలి భోజనం సంగతి చూడు—" అంటూ మా బావగారు గుడ్లురిమి చూశారు మా తోడికోడల్ని.

"ఎందుకట్లా నన్ను గుడ్లురిమిచూస్తారు? తప్పేంవన్నాను? ఒకప్పుడు నేను యీ వాకిళ్లన్నీ పట్టనని మీకక్కా అందరికీ చెప్పి నవ్వాలా?—"

"నేనేమీ నవ్వలేదమ్మోయ్—" అంటూ మా అత్తగారు నట్టింటి గుంజ కానుకుని 'క్రిష్ణా' అంటూ కూర్చున్నారు. మా అత్తగారు చూడ కుండా మా బావగారు మా తోడికోడల్ని చూసి పండ్లు కొరుకుతూ, "అబ్బ—నీనోరు కుట్టి కుదుళ్ళలో పెట్టినా వూరుకోదుగదా! ముందు వెళ్ళి మరదలి భోజనంసంగతి చూడమంటే — అట్లాగే నా కోసం అట్టే పెట్టిన ఆవుపా లున్నాయేమో కక్కి కివ్వు. యీ పూట నాకక్కర్లా—"

"ఎందుకురా! నా కోడలు నా కోసం ఫ్లాస్కులో తెచ్చింది మా ఇంటి ఆవుపాలు, చాలు, అవున్నాయిగా!"

"ఆమె ఎప్పుడొచ్చినా, మనింట్లో పచ్చి మంచినీళ్లుకూడా ముట్టకూడ దనే ఏర్పాటుతోనే వస్తుందిలెండి రావమ్మా, చెల్లెలా! భోంచేద్దాం —" అంటూ నాచేయి పట్టుకుని వంటింటివేపు పిల్చుకెళ్ళింది మా తోడికోడలు.

"ఊఁ — యిన్నేళ్ళొచ్చినా నీ పెళ్ళాం దాని బుద్ధి పోనిచ్చిందికాదురా నరం," అన్నారు మా అత్తగారు, తన బుద్ధిపోనివ్వకుండా.

మా బావగారు మాట సర్దుతూ, "ఆఁ, దానిమాటలకేంలే కక్కీ! నీకు తెలీం దేముందీ! ఒట్టి పిచ్చిది — నోరుందని వాగడమే తప్ప దానికి మనసులో ఏమీ వుండదు. ఒట్టిబోళా" అన్నారు. ఎప్పుడూ పెళ్ళాన్ని వెన కేసుకొస్తుంటాడని, మా బావగా రంటేగూడా మా అత్తగారికి కాస్త కోపం లేకపోలేదు మనసులో.

"ఏమో నాయనా — మా తోడికోడలు పోయినప్పుడే యీ యింటికీ నాకూ ఋణం తీరింది. తోడికోడ లయినా సొంత అక్కకంటే ఎక్కువగా చూసేది. అన్నట్లు నీ కొడు కేడీ!" — అంటూ మాట మార్చారు మా అత్తగారు.

"వాడికి వరంగల్‌లో వుద్యోగమైంది కక్కీ! వాడు వెళ్ళి అప్పుడే రెండునెల్లయింది. ఇల్లు దొరగ్గానే కోడల్నీ, మనవణ్ణీ తీసుకెళ్ళి అబ్బాయిదగ్గిర దిగవిడిచిరావాలి."

"అట్టాగా! అన్నట్లు నీ మనవ డేడ్రా! నిద్రపోయాడా!"

"అవును కక్కీ! వాడికి వారంరోజులనుండి దగ్గూ జలుబూ పట్టుకుని వదలడంలా.... పాపం, చాలా డీలా అయినాడు బిడ్డ....చూస్తావా?"

"ఇప్పు డెందుకురా బిడ్డని నిద్రలేపడం! రేప్పొద్దున్నే చూడొచ్చులే — ఇంతకూ వాడికి అబ్బపోలి కొచ్చిందా, అమ్మపోలి కొచ్చిందా!" అంటూ చిక్కుప్రశ్న వేశా రు మా అత్తగారు.

మా బావగారు నవ్వి "అందరూ తాతపోలికే వచ్చిం దంటున్నారు కక్కీ!" అన్నారు.

"ఆఁ... అట్టాగే కాకాపట్టండి మీకక్కీని! అవ్వపోలి కొచ్చిందంటే రేపు వాడికి ఓ పూట అన్నంకూడా పెట్టదావిడ," అని అందుకుంది మా తోడికోడలు, భోంచేసి ఆకు మడుస్తూ.

మా బావగారు భయపడిపోయారు. మాట మారుస్తూ...."కక్కీ! పాల ఫ్లాస్కు కార్లోవుందా, లోపలికి తెచ్చావా" అంటూ వెళ్ళి సామాన్ల దగ్గిరున్న ఫ్లాస్కూ, పండ్లూ, గ్లాసూ తెచ్చి మా అత్తగారిముందు భక్తిగా వుంచారు మా బావగారు.

"ఆ, యిప్పుడే ఎందుకురా, కాసేపుండి తీసుకుంటాలే" అన్నారు మా అత్తగారు.

"తీసుకో కక్కీ! ఒంటిపూటభోజనం. పాలుకూడా వేళకు తీసుకోకపోతే, పెద్దతనంలో నీరసంగా వుండదూ,"....అంటూ మా బావగారు కాసేపు బ్రతిమాలినతర్వాత, మెల్లిగా, ముందుంచిన పండ్లూ, పాలూ, పక్షపాతం లేకుండా పుచ్చుకున్నారు మా అత్తగారు.

మా తోడికోడలూ, నేనూ భోంచేసి తమలపాకుల పాందానుతో సహా వచ్చి మా అత్తగారి పక్కనే కూర్చున్నాం. మా అత్తగారు మా తోడికోడ లొచ్చేలోపుగానే అరటిపండ్ల తొక్క లన్నీ పక్కనేవున్న మంచము కిందికి తోశారు. మమ్మల్ని చూస్తూనే 'కృష్ణా' అంటూ నేలమీదనే కాస్త నడుం వాల్చారు.

"అదేమిటమ్మోయ్ కిందపడుకున్నారు, పక్కనే మంచం వుందిగా!" అన్నది మా తోడికోడలు.

"ఆఁ, ఈకట్టెనెక్కడపారేస్తేఏంలే"... అన్నారు విరక్తిగా, మా అత్తగారు.

"ఇన్నాళ్లా మీ ఒళ్లు కట్టే. కాని యిప్పు డట్లాకాదే! పాపం, పెద్దతనంలో వాతంవస్తే...అవస్థే..." అన్నది అసాధ్యురాలైన మా తోడికోడలు. మా బావగారు 'వూరుకో' మంటూ, మా అత్తగారు చూడకుండా, నెత్తి బాదుకున్నారు.

"నాకు వాతమూ రాలేదూ-అవస్థా పట్టంలేదు. నే నెప్పట్లాగే వున్నా. అయినా తెలీకడుగుతాగానీ, వచ్చినప్పట్నుంచీ నా ఒళ్లను గురించీ,

వాతాన్ని గురించీ చదువుతున్నావేమిటా గ్రంథం!" అన్నారు బాగా 'హీ' ఎక్కిపోయిన మా అత్తగారు.

"ఆ-అనాడు నా లావును గురించి దేశం అంతా చెప్పి మీరు నన్నెగతాళి చెయ్యాలా!" అన్నది, అక్కసు కడుపులో పెట్టుకున్న మా తోడికోడలు.

"నే నేమీ దేశం అంతా చెప్పలేదు. చూసేవాండ్లకు కండ్లు లేక పోతేగా!"

"కండ్లున్నవాళ్ళెవ్వళ్ళూ నేను లావుగా వున్నానని ఏనాడూ అన్లేదు."

"అయితే, ఏమిటే నువ్వనేదీ! నా క్కండ్లు లేవంటావా! పండ్లు లేవంటే ఒప్పుకుంటాను. దాందుంపదెంచ, కండ్లుకూడా లేవంటే ఎట్లా చచ్చేదీ! యీ రోజు జబ్బు చేసి నువ్వు చిక్కిపోయావేమోగాని మొదట్నుంచీ నువ్వు లావనే సంగతి అందరికీ తెలిసిందేగా!"

"అదుగో ఆ మాటే నే నడుగుతున్నా—మొదట్నుంచీ మీ ఒళ్ళు కట్టెలా వున్నా, యీ రోజు పెట్టెలా వుందని చూసేవాళ్ళందరికీ తెలీదాంట! నన్ను చూసి నవ్వినవాళ్ళే యీ రోజు మిమ్మల్ని చూసి నవ్వడం లేదాంట...."

"నవ్వితే నవ్వనీ, నీచేత మాటలు పడమని భగవంతుడు నా ముఖాన రాశాడు. తప్పుతుందా!"

"నా చేత మీరేం మాటలు పడలే దమ్మోయ్. అన్ని మాటలూ నేనే మీ చేత బడ్డాను. మా పుట్టింటివాళ్ళు గతిలేనివాళ్ళన్నదీ మీరే. మా పుట్టింటివాళ్ళకు శుచీ, శుభ్రం తెలీదన్నదీ మీరే—

"మా వియ్యాలవాళ్ళని తిట్టిపోసిందీ మీరే—

"నా కోడలికి ముక్కు నొట్టన్నదీ మీరే—

"నా మొగుడు నా మాట విని చెడిపోయాడన్నదీ మీరే—

"నేను గయ్యాళి నసీ, రాక్షసి నసీ ఆడిపోసుకుందీ మీరే......."

"ఆగిపోయావేం....! ఇంకా చదువ్వా, నీనోటి కడ్డేముందీ! ఎన్ని అభాండాలయినా వేస్తావ్...."

"నే నేం అభాండాలు వేయడంలా....ముఖం వుంది. అద్దం వుంది. అనలే దని ప్రమాణం చెయ్యండి...."

"మధ్య నే నెందుకే ప్రమాణం చెయ్యడం! పాపం ఎక్కడుంటే భయం అక్కడుంటుంది. నాకేం!"

"మరి భయం లేనప్పుడు ప్రమాణం చేయడాని కేం!" అన్నది, లాయరు కూతురైన మా తోడికోడలు.

మా బావగారి కోసం వెతికాను .... కనిపించలా. ఇద్దరూ రెచ్చిపోతున్నారు. అప్పటికీ, భయపడుతూనే "వూరుకోం డత్తా" అన్నాను. ఆ మాట అంటానికి అంతవరకూ నాకు 'ఛాన్సు' యివ్వలా వాళ్ళిద్దరూ.

"న న్నూరుకోమంటా వేమిటే? అదట్లా నోరు పారేసుకోడం బాగుందా! అస లిందుకే యీ కొంపకు రావడం అంటే నా కిష్టం వుండదు. ఏ నాడు మా తోడికోడలు పోయిందో ఆ నాడే యీ యింటికీ నాకూ ఋణం తీరిపోయింది."

మా తోడికోడలు వూరుకోలేదు.

"హో యబ్బ........తోడికోడ లుండగా యిద్దరికీ మహా సరిపడట్టు! హాయ్యో సంబడం! హెవరికి తెలీదు!" అంటూ సాగదీసింది మా తోడికోడలు.

"తెలిస్తే తెలిసింది లేవే. నా తోడికోడ లైనా, మేనత్తైనా ఆవిడే గనక, ఓ మాటన్నా పడుండేదాన్ని. నీ లాగా నా తోడికోడలు అత్తను అడవులు పట్టించలేదు."

"అదుగో ఆ మాటే అనొద్దంటా. అత్తను నేనా అడవులు పట్టించాను! మొగుడు చచ్చిన ఆడబడుచును నానా అవస్థలూ పెట్టి అడుక్కుతినేట్టు చేసింది నేనాంట?"

"నే నేం అడుక్కు తిన మని పంపలేదు. అడుక్కు తినే బుద్ధు లుండేవాళ్ళే అడుక్కు తింటారు. ఇంతకూ దాని పిల్లని నీ పుట్టింటి వాళ్ళల్లో యిచ్చుకుం దనేగా దా న్నింతగా వెనకేసుకు రావడం?"

"నేనేం వెనకేసుకురాలా. ఆవి జ్ఞాగతి చేసినందుకు పూరూ, నాడూ అనుకుంటేనూ...."

"హోయబ్బ....నువ్వు అత్తను బెట్టిన అగచాట్లు ఎవ్వరూ అనుకో నట్టు...."

"మీలాంటివాళ్ళు తప్ప ఎవ్వరూ అనుకోలేదు. మంచాన బడ్డ ఆవిడికి నేను చేసిన చాకిరీ వూ రందరికీ తెలిసిందేగా! నిజం నిలకడమీద తెలుస్తుంది..."

"ఆ—తెలుస్తుంది. నీ నోటికి భయపడితే, తెలీ కేంజేస్తుంది?"

"అదుగో మళ్ళీ ఆ మాటే అనొద్దంటా. నా నోరు, నా నోరు అంటారే; మీ నోటికి భయపడం దెవరు! మీ పేరంటేనే నా పుట్టింటి వాళ్ళు హడలి చస్తారాయిరే!"

"నా పేరంటే గాదేవ్, నీ పేరంటేనే నా పుట్టింటివాళ్ళు భయపడి చస్తారు. ఎందు కీ సిగ్గులేని మాటలు, పోనిస్తూ—ఎవరైనా వింటే నవ్వి పోతారు—ఎవరికి తెలీదు! ఎవరి నో రెట్లాంటిదో!"

"అందరికీ తెలుసు," అన్నది మా తోడికోడలు, చేతులు తిప్పుతూ. ఇంక లాభం లేదని "నువ్వైనా వూరుకోవమ్మా—" అంటూ మా తోడి కోడలు చేయి పట్టుకొని లేవదీసి వంటింటివేపు తీసికెళ్లాను. మా తోడి కోడలి కోడలు మా అత్తగారి దగ్గిర కూర్చుని "వూరుకోండవ్వా—" అంటూ బ్రతిమాలింది. అంతా సద్దుమణిగాక బయట్నుంచి మా బావగారు పిల్లిలాగా లోపలి కొచ్చారు. తెల్లారుగట్ల మూడింటికే లేచి వేడినీళ్ళు పెట్టింది మా తోడికోడలు, మా స్నానాలకు. అప్పటికే స్నానం, గీనం

ముగించుకుని మా బావగారు డ్రైవర్ను నిద్రలేపడానికి వెళ్లారు. రాత్రి జరిగిన దెబ్బలాట పూర్తిగా మర్చిపోయి మా అత్తగారూ, తోడికోడలూ ఎంతో ఆప్యాయంగా మాట్లాడుకోడం చూసి నేనూ, మా తోడికోడలి కోడలూ విస్తుబోయాం.

తీరా బయల్దేరేటప్పుడు మా బావగారితోబాటు మా తోడికోడలుకూడా వస్తే బాగుండు ననిపించింది. కాని చంటిపిల్లాణ్ణీ, కోడల్నీ ఒంటరిగా విడిచిపెట్టి ఎట్లావస్తుంది? పోనీ కోడల్నీ, పిల్లాణ్ణీకూడా కొండకు పిల్చు కెడితే! అయినా నేనుగా మా తోడికోడల్నికూడా రమ్మని పిలిస్తే మా అత్తగారి కేం కోపం వస్తుందో నని నోరు మూసు కూరుకున్నాను. తీరా బయల్దేరేముందు "ఏ మండోయ్. పిల్లాడివీ, అబ్బాయివీ కొన్ని ముడుపులు అట్టాగే వున్నాయి. తీసుకెళ్ళి హుండీలో వేస్తారా, లేకపోతే రేపు మనం వెళ్లినప్పుడు వెయ్యొచ్చంటారా!''

"పోనీ, మనం వెళ్లినప్పుడే వేద్దాం. కోడ లూరికెళ్ళేలోగా మనం ఎటు తిరిగీ కొండ కోసారి వెళ్లాలిగా!''

"పోనీ, పిల్లాడికి మొక్కుబడి వుంటే నీ కోడల్నీ, పిల్లాణ్ణీ కూడా తీసుకురారా.'' అన్నారు మా అత్తగారు.

"ఆ, ఎందుకులే కక్కీ! మీకు లేనిపోని యిబ్బంది! పైగా అవ్వ దగ్గిరుంటం బాగా అలవా టయింది వాడికి.''

"పోనీ దాన్నికూడా రమ్మన్రా. అందరం కలిసే వెళ్ళొద్దాం. మళ్ళీ మళ్ళీ వెళ్ళడం ఎందుకూ? ఎటూ రే పొచ్చేస్తాంగా!"

"దా నిష్టం కక్కీ" అంటూ తప్పుకున్నారు మా బావగారు.

"మధ్య నా యిష్టం ఏమిటండోయ్! పోనీ వారంరోజుల తర్వాత వెళ్ళేది యిప్పుడే వెడదాం పదండి." అన్నది మా తోడికోడలు. 'బ్రతుకు జీవుడా' అనుకున్నాం. అంతా ప్రయాణ మయ్యాం.

కార్లో చోటుంటుందా వుండదా అన్న సందేహం అందరికీ కలిగింది గాని ఎలాగో సర్దుకూర్చున్నాం. నేను మా అత్తగారికీ, తోడికోడలికీ మధ్య కూర్చున్నాను. మా తోడికోడలి పక్కనే, పసిబిడ్డను ఒళ్లోపెట్టుకుని, కోడలు కూర్చుంది. ముందుసీట్లో మళయాళం పక్కన మా బావగారు కూర్చున్నారు. నిండుగా వున్న సామాన్లతోనూ, మనుషులతోనూ గర్భిణీస్త్రీలా బయల్దేరింది కారు.

"కక్కీ! దుక్కలపర్వతం, గాలిగోపురం చూశావా, యిక్కణ్ణుంచి కనబడుతుంది; అదుగో ఎడంవైపు లోయలో."

"ఓయబ్బ, లక్షసార్లు చూశాను" అని మా అత్తగారు అంటూండగానే థాం అంటూ పేలింది మళ్ళీ. "ఓయమ్మ" అంటూ వులిక్కిపడి నన్ను పట్టుకున్నారు మా అత్తగారు.

మా అత్తగారు కూర్చున్నవైపు టైరే మళ్ళీ పంచ రయింది. నేను నవ్వాపుకోలేక సతమత మయ్యాను. మళ్ళీ ఏ ఇనపమేకో టైర్లో దిగుంటుంది. లేక టైరే 'బరస్టయి' వుంటుంది. అయినా మా అత్తగారు కూర్చున్నవైపే రెండుసార్లూ పంచరుగావాలా! మా తోడికోడలు మూతికి పమిటకొంగు అడ్డంపెట్టుకుని నవ్వుకుంది.

"మళ్ళీ ఏ మొచ్చిందే" అన్నారు మా అత్తగారు.

"ఏంరాలేదు. టైరు పంచరైంది" అన్నాను.

"అయ్యో, నీటైరు దొంగల్దోలా! యివేం టైర్లూ, యిదేం కారూ! మాట మాట్లాడితే థాం థాం అంటూ పేలిపోతుందేమిటే వెధవకారూ!" అని విసుక్కుంటూ మాతోబాటు కారు దిగారు మా అత్తగారు.

"టైరు పంచ రయితే కారేం జేస్తుంది కక్కీ! మరో స్పేర్‌టైరు వేసుకోవోయ్" అన్నారు డ్రైవర్‌తో మా బావగారు. డ్రైవర్ భయపడుతూ నుంచున్నాడు. నా గుండె గతుక్కుమంది. అన్నట్లు వున్న స్పేర్ టైర్ కాస్తా మొదట పంచరయినప్పుడే వేసేశాడు. ఏంచేయడం!

"చూస్తూ నిలబడతావేం డ్రైవర్" అని గద్దించారు మా బావగారు. విధిలేక నేనే చెప్పాను - బయలుదేరిన వెంటనే ఒకటైరు పంచరైందనీ, అప్పుడు వేసిన స్పేర్ టైరే యిప్పుడు పంచ రైందనీ.

"అట్లాగా? సరే అయితే, ఏదైనా బస్సొస్తుందిగా ఇప్పుడు! అందులో మనం అంతా కొండ కెళ్దాం. కారిక్కడేవుంచి, యీ పనిపిల్లాణ్ణి కాసేపు కారుకు కాపలా వుండమని డ్రైవర్ను దిగువతిరుపతికి పంపించి టైర్లు రిపేరు చేసుకురమ్మంటే సరి" అంటూ కార్లోవున్న సామా న్లన్నీ కిందికి దించారు మా బావగారు.

"అబ్బే. ఆ పాతబస్సు ఎన్నడూ ఇట్టా పంచరూగాలేదు, పాడూ గాలేదు" అన్నారు మా అత్తగారు. రోడ్డుపక్క నున్న బండమీద కూర్చుంటూ.

"అందుకనేగా ఇప్పుడు మీకోసం బస్సులో పోబోతున్నాం." అన్నది మా తోడికోడలు నవ్వుతూ.

"ఆ—మా కాలంలో బస్సులుగాకపోతే ఈ కార్లన్నీ ఎక్కడున్నా యిలే" అన్నారు మా అత్తగారు.

"మా పెదనాన్నకు కా రుండేది. చిన్నప్పు డంతా నే నా కార్లోనే తిరిగేదాన్ని."

"మాకు పెదనాన్నలూ లేరు, కార్లూ లేవు. మా నాన్న హయాంలో గుర్రపుసార్టులోనే వెళ్ళేవాళ్ళం ఎక్కడికి వెళ్లా లన్నా" అన్నారు మా అత్తగారు, మళ్ళీ బిగుసుకుపోయి. మా బావగారికి ఖంగారు పట్టుకుంది.

"ఆ-ఆ-కక్కీ వాళ్ళనాన్నకు గుట్టబ్బండీ వుండేదట క్యాంపుల కెళ్ళ దానికి" అంటూ మా తోడికోడల్ని నోరు మూసుకోమని గు డ్లురిమి చూశారు బావగారు. మా తోడికోడలు నోరు ఆటోమేటిక్ సిస్టమ్‌లో పనిచేస్తుంది. ఆవిడొద్దనుకున్నా ఆవిడనోరు ఆవిడకంట్రోల్లో వుండదు.

"ఏమోనమ్మా. నే నెన్నడూ గుఱ్ఱబ్బండ్లూ ఎక్కలేదు. ఒంటెద్దు బండ్లూ ఎక్కలేదు'' అన్నది తనూ రోడ్డుపక్కనున్న కొండరాళ్ళమీద కూర్చుంటూ. మా అత్తగారి ఒళ్లు భగ్గున మండింది.

"అదేమిటే! గుంటూరుజిల్లావాళ్ళకు గుఱ్ఱబ్బండ్లూ, ఒంటెద్దుబండ్లూ కాకపోతే విమానాలెక్కడున్నాయే తిరగడానికి." అన్నారు మా అత్తగారు.

"దానిముఖంలే కక్కీ! ఒట్టి బడాయికోరు." అన్నారు మా బావగారు.

"నేనేం బడాయిలు చెప్పలేదండోయ్. మా కార్లుండేదిగనక చెప్పాను. గుఱ్ఱబ్బండీని గుఱ్ఱపుసార్టంటూ నేనేం గొప్పలు చెప్పుకో లేదు'' అన్నది మా తోడికోడలు.

"అయ్యో శ్రీరామచంద్రా! చిన్నప్పు డంతా అట్టా అనేవాళ్ళం గనక యిప్పుడూ పుసిక్కున ఆమాటే వచ్చింది."

"పోన్లే కక్కీ! తప్పేముందీ—నువ్వూరుకుంటావా లేదా?'' అన్నారు మా బావగారు, మా తోడికోడల్ని నమిలిమింగేట్టు చూస్తూ.

"అంటే అన్నదిలేరా! నే నిహ మాట్టాడన్లే. నోరు మూసుక్కూర్చుంటే పోయే" అన్నారు, మా అత్తగారు కొడుకును తృప్తిపరచడానికి.

"నీ మాటకేం కక్కీ! నేనే దీన్నోటికి భయపడి నోరు మూసుక్కూర్చుంటా ఒక్కోసారి," అన్నారు మా బావగారు నవ్వుతూ. మా తోడి కోడలికి మళ్లీ కోపం వచ్చేలోగానే, బస్సువచ్చేసి, మమ్మల్ని బ్రతికించింది.

కొండమీద ట్రావెలర్సుబంగళాలోనే అంతా వుండే ఏర్పాటు చేశారు మా బావగారు.

వెళ్తూనే గుడి కెళ్లి స్వామిదర్శనం చేసుకుని, ముడుపులూ, అపరాధ కానుకలూ హుండీలో వేసి, పిల్లడి మొక్కుబడికూడా తీర్చుకుని, తిరిగి బంగళాకొచ్చాం. మేమంతా హోటల్నుంచి తెప్పించిన భోజనమే చేశాం.

మా అత్తగారుమాత్రం గుడినుంచి అర్చకులు తెచ్చిచ్చిన పులిహోర, దద్ధోజనం, చక్కెరపొంగలి, వడలు వగైరా తీసుకొని భుక్తాయాసంతో 'క్రిష్ణా' అంటూ కాసేపు నడుంవాల్చారు.

ఆమె పక్కనే మా తోడికోడలుకూడా నడుంవాల్చింది. నేనూ, మా తోడికోడలి కోడలూ పిల్లాణ్ని నిద్రపుచ్చి ఏమీతోచక స్వామివారి రోజా తోట చూట్టానికి బయలుదేరాం. తోటంతా గులాబీపూలు విరగబూశాయి. కాని కోయడానికి లేదుగా! కోసినా పెట్టుకోడానికి అంతకన్నా వీల్లేదు. మా యిద్దరి ఆడహృదయాలూ ఆ పూలు చూసి అల్లాడిపోయాయి. అప్ప టికీ పెద్దపెద్ద పూ లన్నీ, విడిచిపెట్టలేక, కోశాం.

కాని భయం వేసింది—ఆ పూ లన్నీ మాలకట్టి, మేం వుండే గదిలో వున్న వెంకటేశ్వరస్వామి పటానికే వేద్దా మనుకున్నాం. పూలు కోసినం దుకు 'అపచారం' అంటూ చెంపలేసుకుంటూ తిరిగి బంగళా కొచ్చాం. ఈ లోపుగా మా అత్తగారూ, తోడికోడలూ ఏ ఘట్టంలో వున్నారోనని భయపడుతూనే వచ్చాం.

కాని తీరా బంగళా కొచ్చి, వాళ్ళిద్దర్నీ చూసి, మా కండ్లని మేమే నమ్మలేక పోయాం, "కలయో! వైష్ణవమాయయో" అన్నట్లు. మా అత్తగారూ, మా తోడికోడలూ పడీపడీ నవ్వుతూ, "పోండత్తా" అంటే "ఛీ పో గాడిదా" అనుకుంటున్నారు. మమ్మ ల్నిద్దర్నీ చూసి "రాండే కోడళ్ళూ, మీకు తొందర్లో పప్పన్నం పెట్టే ఏర్పాట్లు చేస్తున్నాం.—" అన్నారు యిద్దరూ ఏకకంఠంతో.

అంటే మా తోడికోడలి అన్నకొడుక్కి మా అత్తగారి పెద్దక్క రెండవ మనఁవరాల్ని యిచ్చేట్టు వాళ్ళిద్దర్లో ఒప్పందాలు జరిగిపోయా యన్నమాట.

"మరి కట్నంమాట?" అన్నది మా అత్తగారు.

"అఁ, కట్నమూ లేదు. కాకరకాయా లేదు. మీరుండండత్తా, మా అన్నను నేను ఒప్పిస్తాను. పరాయివాళ్ళం గనకనా! అంతా బీరకాయ పీచేగా!" అన్నది మా తోడికోడలు.

"అంతేలే. అయినా వున్న ఆస్తంతా మా అక్క యింకెవరికిస్తుంది? ఆ యిద్దరు మనఃవరాళ్ళకేగా! అయితే పెళ్ళి కొండమీదనేగా!"

"ఆహా—మా అన్నపిల్లల పెళ్ళిళ్ళన్నీ కొండమీదనే—"

"ధన్యోస్మి. ఎవ రా అదృష్టవంతులు!—ఏమి నా భాగ్యంబు!... మీ ఇరువురూ కలిసి ఒకానొక శుభకార్యంబు తలపెట్టుట అపూర్వం. అద్భుతం, ఆశ్చర్యం!

"శరా: ఆలస్యం అమృతం విషం...ఆ శుభకార్యం బేదో సత్వరంబు కానిండు." అన్నారు మా వెనకనించి వచ్చిన బావగారు.

"అదేమిట్రో నరం... నాటకంభాష మాటాడుతున్నావ్!" అన్నారు మా అత్తగారు నవ్వుతూ.

"అవును కక్కా! నిజంగానే, నేను నాటకంలో 'బుస్సీ' వేసి ఒక్కొక్క అరుపు అరుస్తుంటే, హాల్లోవుండే జనం అంతా హడిలిచచ్చేవాళ్ళనుకో. పిల్లలు పాలుతాగడం మానేసి, గోలగా ఏడ్చేవాళ్ళు కక్కా!" అని మా బావగారు చెబుతుంటే మేము నవ్వకుండా వుండలేకపోయాం.

"ఎట్లాగూ! అయితే మరి నీ పెళ్లాంచేతగూడా ఒక వేషం వేయించలేకపోయావుట్రా." అన్నారు మా అత్తగారు నవ్వుతూనే.

"ఆ—నా ముఖాని కదొక్కటే తక్కువ." అంది మా తోడికోడలు, మూతి ముడుచుకుని.

"అబ్బే, నాటకాల్లో సొంతపెళ్లాం పక్కనుంటే నటన రాణించదు కక్కా! అయినా నా పెళ్లాం నిత్యజీవితంలో కాకలు తీరిన కథానాయికే గాని నాటకరంగానికి ఆ ముఖం కాస్త .." అంటూ మా బావగారు మా తోడికోడల్ని ఏడిపించడం మొదలెట్టారు.

"పోన్లెండి, మా ముఖా లవీ. ఏం జేస్తాం!"

"ఆc, నీ దంతా చోద్యమే మరీనూ, వాడేదో ఎగతాళి కంటేనూ...."

"ఆఁ, యీరోజు ఎగతాళి కంటం గాదులే, ఎప్పుడూ వుందే. ఆయన అందానికీ, రంగుకూ నేను తగనని, తను అనేదిగాక, అందరిచేతా అనిపించాలా!"

"నువ్వే చెప్పు కక్కా! నా అందానికీ, ఆకారానికీ యిది ఏమాత్రం తగదని నా పెళ్ళప్పుడు అందరూ అన్నదేగా!" అన్నారు మా బావగారు పెల్లా న్నేడిపించడంలో ఒళ్ళు మర్చిపోయి.

"ఆ - ఎవరిమాట దాకానో ఎందుకూ! యీ మీ కక్కే అంది." అన్నది మా తోడికోడలు.

"నేనేమీ అన్లేదమ్మోయ్" అన్నారు మా అత్తగారు ఖంగారుపడుతూ.

"ఆ, అనకేంలెండి. అన్నీ అన్నారు. మా చెల్లెలి పెళ్లి కొచ్చినప్పుడు మా పెరట్లోవున్న సపోటాచెట్టుకింద కూర్చుని మీరూ మీ తోడికోడలూ మాట్లాడుకోలా! నేను మీ అబ్బాయి కేమాత్రం తగ ననీ, మా వంశం అంతా అనాకాళ్లనీ!"

"ఏమిటే మహా చూసినట్టూ, వినినట్టూ మాట్లాడుతున్నావ్! అహఁ, తెలీకడుగుతాగానీ, నీ యింటికొచ్చి పట్టుమని ఓ పూటైనా వుండని నేను, మీ పెరట్లోవున్న సపోటాచెట్టుకింద తీరిగ్గా కూర్చొచ్చి వచ్చానాంట ! మరీ అభాండాలు వేయడం నీ కలవాటుగాకపోతేనూ!" మా బావగారు మెల్లిగా అక్కడ్నుంచి జారుకున్నారు.

"నేనేం అభాండాలు వేయడం లేదమ్మోయ్! అని లేదంటం మా వంశంలో లేదు" అన్నది మా తోడికోడలు.

"ఆఁ; ఏం వంశమో మాయదారి వంశం, పోనిద్దూ" అన్నారు మా అత్తగారు, మూతి మూడువంకలు తిప్పి. మా తోడికోడలు తారాజువ్వలా లేచింది.

"మాది మాయదారి వంశం. సరే, ఒప్పుకున్నాను. మళ్లీ ఆ మాయదారి వంశంలో పిల్లాడే ఎందు క్కావల్సివచ్చాడూంట, మీ అక్క మనవరాలికి" అంటూ నిలదీసింది మా తోడికోడలు.

"నా కెవ్వరూ కావలసిరాలేదుతల్లీ! ప్రస్తావ నొచ్చింది గనక అన్నాను. నీకూ నీ వంశానికీ ఒక్కనమస్కారం" అంటూ మా అత్తగారు శరీరాన్ని ఒక్క ప్రదక్షిణ చేయించి లేచి లోపలి కెళ్ళారు. మా తోడికోడలు కూడా లేచి నిలబడ్డది. "మా వంశానికేం, నిక్షేపంలాంటి వంశం! ఎటొచ్చీ ఖర్మంజాలక మీ రాక్షసి వంశంలో వచ్చి పడ్డానేగాని...."

మా అత్తగారు లోపల్నుంచి అందుకున్నారు :

"ఎవరిదే రాక్షసివంశం! ఎవరిదీంట! బలవంతంగా అత్తను బక్కెట్లో కూర్చోబెట్టి బావిలో దించింది ఏ రాక్షసే!"

"హయ్యో హయ్యో! మీ అన్యాయంకూల! యింత అన్యాయమా! తల్లిమాటలు విని నన్నన్యాయంగా బకెట్లో పడేసి బావిలో దించింది మీ అబ్బాయా! నేనా!"

"వాణ్ణెందుకంటావే, నోర్లేని ధర్మరాజూ!"

"ఆ—మీ నోరు కాస్త అరువిస్తా రని."

"నీ నోటిముందు నా నోరేంపనికొస్తుందే, నా వంశాన్నంతా హడల గొట్టిన నోరు నీది."

"మీకౌరవవంశాన్ని హడలగొట్టడం ఎవరిచే తవుతుందీ! హడిలి చస్తారు. నే నొక్కత్తెనే మొండికెత్తాను."

"కౌరవవంశం మీదిగాని మాది గాదేవ్. మాది నోర్లేని పాండవ వంశం."

"మరి ఆ కౌరవవంశంలోవాడి మెడకే మీ పాండురోగప్పిల్ల నెందుకు అంటగట్టా లని చూస్తున్నారు?"

"మా పిల్లకు పాండురోగమూ లేదు, మీ ఉబ్బసప్పిల్లాడి కివ్వనూ యివ్వం" అంటూ మా అత్తగారు మళ్ళీ లోపలికెళ్ళారు.

"మా పిల్లాడికి ఉబ్బసమూ లేదు, మీ దిక్కుమాలిన సమ్మంధం మా కొద్దనూవద్దు" అంటూ మా తోడికోడలుకూడా లోపలి కెళ్ళిపోయింది.

గాలివాన వెలిసింది! కాని అన్యాయంగా, కుదిరిన సమ్మంధాన్నీ, కాబోయే పెళ్ళినీ, వీళ్ళిద్దరూ పోట్లాడుకుని, చెడగొట్టారే అని బాధ పడ్డాను. మా బావగారు మెల్లిగా లోపలికొచ్చారు.

ఆయనకు టైమింగ్స్ బాగా తెలుసు ననిపించింది. ఆ ప్రాంతాల్లో నే వుండి వుంటా రంతవరకూ. ఉన్నట్లుండి మా అత్తగారు సామా నంతా తెచ్చి హాల్లో పడేస్తూ, "బయల్దేరవే, ఇంక దీనిముఖం జూస్తూ యిక్కడొక్క క్షణం వుండను" అన్నది.

మరోవైపునుండి బట్టలసంచీ, పిల్లాడు ఆడుకునే బొమ్మలూ అన్నీ తీసుకుని వచ్చి హాల్లో పడేస్తూ, "బయల్దేరండి. ఇంక యీ మాటలు పడుతూ ఒక్క క్షణం వుండలేను" అన్నది మా తోడికోడలు.

మా బావగారు తలపట్టుకుని కూర్చున్నారు.

నేను మా తోడికోడల్ని బ్రతిమాలి ప్రయాణం మాన్పించే సరికి తాతలు దిగొచ్చారు. మా తోడికోడలి కోడలు, చిన్నపిల్లయినా, ఎంతో యిదిగా మా అత్తగార్ని బ్రతిమాలి, తెల్లారుగట్ల సుప్రభాతం చూసిపోదా మని నచ్చజెప్పింది, దగ్గర కూర్చొని.

ఆ రాత్రి నిద్రపోయేదాకా మా అత్తగార్ని, మా తోడికోడల్ని ఒక చోట చేరనీకుండా నేనూ, మా తోడికోడలి కోడలూ చెరొకళ్ళ దగ్గిరా కాపలా వుండాల్సొచ్చింది.

సుప్రభాతానికి వెళ్ళడానికి తెల్లారుగట్ల రెండింటికే లేచాం.

పిల్లాడిఏడుపూ, మా తోడికోడలి జోలపాటా, మా అత్తగారి గోవింద నామాలూ కలిసిన నేపథ్యసంగీతంతో స్నానాలు ముగించుకొని, అందరి కంటే ముందే గుడిదగ్గరి కెళ్ళాం. తలుపులు తీయడానికి కాసేపూ, అర్చకుల కోసం కాసేపూ కాచుకున్నాం. "కౌసల్యా సుప్రజా రామా" అని అరంభిస్తూనే మా అత్తగారు మైకం వచ్చి పడిపోయారు. అందరం ఖంగారుపడిపోయాం....అంతకుముందునుంచీ కడుపులో వికారంగా

వుందంటూన్న మా తోడికోడలుకూడా తల తిరుగుతోందని పడిపోయింది. ఇద్దరూ ఒక్కసారిగా అట్లా పడిపోవడం చూసి అందరం నోటమాట లేకుండా కొయ్యబారిపొయ్యాం....

"ఏదో అపచారం జరిగివుంటుంది''....అని అక్కడున్నవాళ్ళంతా అనుకోడం వినిపించింది.

"అసలే వాతశరీరాలూ, పైత్యతత్వాలూ! తెల్లవారుఝామున లేచే సరికి, నిద్ర చాలక మరికాస్త పైత్యించాయి శరీరాలు" అంటూ కాసిని చన్నీళ్లు యిద్దరిముఖాలమీదా చల్లారు మా బావగారు.

కాసేపటికి యిద్దరూ మెల్లిగా లేచికూర్చున్నారు. ఒకళ్ళ ముఖాలు ఒకళ్లు చూసుకున్నారు. "అపచారం వెంకన్నా, అపచారం జరిగింది నాయనా" అంటూ రెండుచెంపలూ పెళ్లుపెళ్లున కొట్టుకున్నారు మా అత్తగారు.

"అపచారం వెంకట్రమణా! అపచారం అయింది తండ్రీ!" అంటూ పెడేల్ పెడేల్ మని కొట్టుకుంది రెండుచెంపలూ మా తోడికోడలు. 'దీనిభావమేమి తిరుమలేశ' అన్నట్లు మే మంతా వాళ్ళిద్దర్నీ చూస్తూ వుండిపోయాం.

"చూశావంటే, వదరవాకే, వదరవాకే అంటే వింటావా! మనం ఎన్ననుకుంటే ఏం? మాటిచ్చాం వెంకన్నకు, ఆయ నూరుకుంటాడా! కొండమీద పెళ్లిచేద్దాం అనుకున్నామా, లేదా?"

"అవును: అనుకున్నాం." అన్నది మా తోడికోడలు సీరసంగా తలూపుతూ.

"నీ యిష్టంవచ్చినట్లు వాగావు, యిప్పుడైనా తెలిసిందా? వెంకన్నకు కోపం వచ్చిందే'' అన్నారు మా అత్తగారు.

702

"అదే; అదే; నేనూ ఆ మాటే అనుకున్నా. లేకపోతే ఎన్నడూ లేంది నేనిట్లా తలతిరిగి పడిపోవడమేమిటి" అన్నది మా తోడికోడలు.

"పోనీలే, యిదీ ఒకందుకు మంచి దయింది. ఆ పెళ్ళేదో త్వరగా కానివ్వండి" అన్నారు మా బావగారు నవ్వుతూ.

"ఏమే, ఏమంటావ్!" అన్నారు మా అత్తగారు.

"నే నంటాని కేముం దత్తా! అంతా అదుగో ఆ ఏడుకొండలవాడి దయ! వెళ్తానే మా అన్నకు జాబు వ్రాసి, శుభలేఖలు వేయించ మంటాను" —అంటూండగానే సుప్రభాతం అయిపోయింది. బంగారు వాకిలికి వేసిన తెర తొలగించారు.

"గోవిందా గోవింద" అంటూ అందరం శ్రీనివాసమూర్తి దర్శనం చేసుకున్నాం.

కొండ దిగివచ్చినంతసేపూ — కాబోయే పెండ్లికి దూరాభారంలో వుండే బంధువుల్ని ఎవరెవర్ని పిలవాలో, ఎవ రొస్తారో, ఎవరు రారో మొదలయిన విషయా లన్నీ మాట్లాడుతూనే వచ్చారు మా అత్తగారూ, తోడికోడలూనూ. ఆ రోజు వాళ్ళింటో వుండిపొమ్మని ఎంతో బ్రతిమా లింది మా తోడికోడలు. మా అత్తగారు మెత్తబడ్డారు. బాబోయ్, నా గుండెల్లో రైళ్ళు పరుగెత్తాయి. వాళ్ళిద్దరితోనూ దినగండం నూరేండ్లాయుషు సమాచారం. మళ్ళీ అగ్నిపర్వతాలు బ్రద్దలుగాకముందే అక్కణ్ణుంచి బయటపడా లనిపించింది. మా బావగారికీ అదే భయంలా వుంది పాపం! "ఎందుకు లేవే, పెళ్ళికి మళ్ళీ వస్తారుగా" అన్నారు, మమ్మల్ని సాగనంపుతూ. అన్నట్లు మేంగనక ఆ రోజు అక్కడ ఆగితే ఆ పెళ్ళికూడా మళ్ళీ ఆగిపోతుంది అని నా భయం. ఇంక జన్మలో, మావారు లేకుండా, తిరుపతి వెళ్ళడం అట్టే క్షేమం గాదనిపించింది.

ఇంటికొచ్చిన వారంరోజులకల్లా పెండ్లిపత్రికలొచ్చాయి. మా అత్త గారి ముఖం సంతోషంతో చాటం తయింది.

"ఏమైనా, ఎన్నన్నా, ఒక్క నోరు తప్పవిడిచి, దాని మనసు మంచిదే" అన్నారు మా అత్తగారు. ఈ మాటే మా తోడికోడలి ఎదురుగా అంటే అవి డెంత సంతోషించేది!

మొత్తానికి రెండుగ్రహాలు కలిసి శత్రుస్థానంలో చేరినట్లు, మాఘ మాసంలో జరగబోయే పెండ్లికి మళ్లీ మా అత్తగారూ, తోడికోడలూ ఒకచోట కలుస్తారు.